

JAARVERSLAG 2022

STICHTING LAND ART DELFT

Voorwoord door de voorzitter

Het jaar 2022 is het jaar waarin we afscheid hebben moeten nemen van Paula Kouwenhoven. Haar verscheiden markeert het einde van een periode. Als stimulerend kunstenaar heeft zij zowel zakelijk als kunstzinnig leiding gegeven aan onze stichting: een strijd tussen liefde en mogelijkheden. Door haar toedoen is het gezag van Land Art Delft toegenomen en heeft de stichting naast een landelijke ook een internationale reputatie. Het is voor mij als voorzitter van de stichting een eer om haar erfgoed samen met het bestuur te mogen beheren en de stichting een duurzame voorzetting in de toekomst te geven.

Op de volgende pagina's vindt u het verslag van het roerige jaar 2022 waarin we Paula verloren en de corona pandemie achter ons lieten.

Jacob Fokkema

Paula Kouwenhoven: 'Een leven voor de kunst'

9 oktober 2022 – 14 januari 2023

Het is onmogelijk dit jaarverslag in chronologische volgorde te presenteren. Want op 1 mei 2022 is onze directeur, artistiek brein en inspiratie, Paula Kouwenhoven, overleden. Zij heeft de afgelopen 25 jaar het beeldenpark, de Hortus Oculus en de Galerie opgebouwd zoals deze nu zijn, vol met kunstwerken die samen met de natuur voor een inspirerende plek midden in de polder zorgen. Met de overzichtstentoonstelling "Paula Kouwenhoven, een leven voor de kunst" heeft Stichting Land Art Delft een turbulent jaar afgesloten. Tijdens de tentoonstelling is een selectie van Paula's schilderijen te koop aangeboden. De opbrengst is vervolgens overgemaakt aan de Erasmus MC Foundation ten behoeve van onderzoek naar alvleesklierkanker.

Paula Kouwenhoven

Een leven voor de kunst

Voorzitter Stichting Land Art Delft, Prof. dr. ir. Jacob Fokkema, nodigt u uit voor de overzichtstentoonstelling van Paula op

9 oktober 15:00 uur

De opening wordt verricht door wethouder Frank van Vliet (Cultuur) en door drs. Daniëlle H.A.C. Lokin, curator van de tentoonstelling en auteur van de monografie *Paula Kouwenhoven Stabilitas loci* (2013) en van het boek *Verstild* (2022).

Dr. ir. M. Mulder, oncoloog, van het Erasmus MC, zal iets vertellen over het onderzoek naar alvleesklierkanker.

Bij de tentoonstelling worden twee sets ansichtkaarten met werken van Paula, het boek 'Verstild' over haar laatste serie kunstwerken en een selectie van haar schilderijen te koop aangeboden.

De opbrengst van de tentoonstelling gaat naar de Erasmus MC Foundation en komt ten goede aan het onderzoek naar de ziekte alvleesklierkanker.

Locatie:
Stichting Land Art Delft
Rotterdamseweg 205 -2629 HD Delft

Na het overlijden van Paula Kouwenhoven zijn wij doorgegaan als vrijwilligersorganisatie. De werkzaamheden worden voor een groot deel door vrijwilligers (dus in beginsel onbetaald) uitgevoerd. Zo nodig huren wij specialisten in. Vaak kunnen we daarbij een beroep doen op ons grote netwerk.

Op 5 oktober besteedde het programma Binnenstebuiten van KRO-NCRV aandacht aan een van de spraakmakende projecten van Paula Kouwenhoven, de tulpenvaas. Het programma is hier te zien <https://binnenstebuiten.kro-ncrv.nl/buitenkunst/video/s-werelds-grootste-tulpenvaas-in-delft>

Stichting World Art Delft opgeheven, doelstellingen door Stichting Land Art Delft overgenomen

Op 7 juni 2022 is de aan Stichting Land Art Delft (LAD) verwante Stichting World Art Delft (WAD) opgeheven. De beide stichtingen werkten al enige tijd samen. De in dit jaarverslag beschreven activiteiten en tentoonstellingen die plaatsvonden vóór de opheffing van WAD hebben de stichtingen samen georganiseerd. Veelal is daarvoor ook (financiële) steun verleend door de Vriendenstichting. Om de doelstellingen van WAD veilig te stellen, heeft LAD een artikel van de statuten gewijzigd. Het nieuwe artikel luidt:

Artikel 3

De Stichting heeft ten doel:

- 1. Bezoekers de cultuurrijkdommen van over de hele wereld te laten ervaren*
- 2. De natuur in Midden-Delfland door het plaatsen van kunst te verbinden met cultuur en toegankelijk te maken voor bezoekers*
- 3. Professionalisering van beheer van de verworven collectie.*

Artikel 3a

De Stichting wil het doel bereiken door middel van:

- * het inrichten en onderhouden van het culturele landschapspark*
- * het inrichten van tentoonstellingen en een kennisatelier;*
- * het organiseren van educatieve evenementen, workshops en symposia*
- * het verwerven van fondsen en donaties*
- * het onderhouden van contacten met overheden, instellingen bedrijven.*

Serie ochtendconcerten Camerata Delft

Voor haar ochtendconcerten is Camerata weer viermaal op bezoek geweest bij Land Art Delft. Het jaar 2022 stond in het teken van 'Delftse Duo's'. Elk concert kwam er een tweetal artiesten een performance geven met per keer een ander thema.

Data concerten: 6 februari, 15 mei, 5 juni en 3 juli 2022.

6 februari 2022
Concerten: 11.00-12.00 uur Delft | 15.30-16.30 uur Leiden

MEESTER EN GEZEL

Ricardo Rodriguez Miranda – viola da gamba
Lotte Beukman – viola da gamba

15 mei 2022
Concerten: 11.00-12.00 uur Delft | 15.30-16.30 uur Leiden

SUONO IL BASSO

Lotte Beukman – cello
Astrid Schrijner – contrabas

Kijk voor tickets op www.cameratadelft.nl of scan de betreffende QR-code

5 juni 2022 (uitgesteld van 27 maart)
Concerten: 11.00-12.00 uur Delft | 15.30-16.30 uur Leiden

ALLES ANDERS

Quirine van Hoek – viool en meer
Andrew Clark – klavecimbel en meer

Kijk voor tickets op www.cameratadelft.nl of scan de betreffende QR-code

3 juli 2022
Concerten: 11.00-12.00 uur Delft | 15.30-16.30 uur Leiden

SUMMER LOVE

Wendy Roobol – sopraan
Elly van Munster – theorb en gitaar

Kijk voor tickets op www.cameratadelft.nl of scan de betreffende QR-code

'OVER LAND'

13 februari 2022 t/m 1 april 2022

Op 13 februari 2022 verrichtten Dirk van Ginkel (kunstrecensent Leeuwarder Courant) en Max van der Laan (Vice-voorzitter van Stichting Land Art Delft) de opening van een solotentoonstelling van Jan Radersma, onder de titel 'Over Land'.

Jan is een oude bekende van LAD. In 2003 nam hij deel aan de tentoonstelling "Tussen twee werelddelen wacht het verlangen van een oceaan". Dat was een groot project van 2e en 3e generatie Indische kunstenaars in samenwerking met het Prinsenhof Museum en Museum Nusantara. Jan toonde bij ons de verstilde landschappen waarbij altijd subtiel zijn geboorteland Indonesië doorschemerde. Na die tentoonstelling bleven we samenwerken met Jan. Diverse malen heeft hij als curator bij ons opgetreden.

Ter gelegenheid van de solo-expositie 'Over Land' is een uitgave verschenen met afbeeldingen (40 stuks) van zijn werk en teksten van o.a. Frank Eerhart, Marije Bouman en Pieter Siebers.

Geuzemaand 'Onafhankelijk'

18 april 2022 t/m 3 juli 2022

Voorzitter Jacob Fokkema opende op 18 april de expositie 'onafhankelijk', een voortzetting van een groot project in de buurgemeente Vlaardingen. De Geuzenmaand stond geheel in het teken van het gedachtengoed van de verzetsgroep 'De Geuzen' in de Tweede Wereldoorlog. Via kunst en cultuur wilden de initiatiefnemers van de Geuzenmaand de bezoekers bekend maken met de waarden van de verzetsgroep, die ook in deze tijd nog kunnen dienen als inspiratiebron in het dagelijks denken en handelen. Dertig kunstenaars hebben zich laten inspireren door het thema 'Onafhankelijk'. De tentoonstelling is gestart in Museum Vlaardingen en de Grote Kerk, vervolgens reisde de expositie langs de herkomststeden van de Geuzen, waaronder Delft.

Deelnemende kunstenaars waren: *Aldo Hoeben, Akiko Suzuki, Bea Last, Bojidar Toneff, David Jenowe, Els Otten, Francis Beaty, Frans de Winter, Frans van Viegen, Friedie Kloen, Harry Schumacher, Hans Rikken, Hans Schuttenbeld & Jilles de Man, Inge van Haastert, Irma Rengur, Joel Bonk, Joop Vaissier/ Rahan Deljo, Karin de Visser, Kim Everdine Zeegers, Kouji Ohno, Larisa Sjoerds, Luuk Kuipers, Paula Kouwenhoven, Roel Teeuwen, Ron Weijers, Susumu Ohira, Tobias Lengkeek, Wolfgang Brenner.*

opening op 18 april

buitenwerk van Friedie Kloen

Ateliërgesprek 'Ruimte innemen'

Aan de tentoonstelling hebben we een educatief programma gekoppeld. Daarnaast vindt op 26 juni 2022 een ateliërgesprek over het thema 'Onafhankelijk' plaats, tussen een van de deelnemende kunstenaars - Joel Bonk, een senior - Prof. Jacob Fokkema, een jongere muzikant, Faure Verbrugge. Het was een gemoedelijk gesprek, waarin Joel o.a. zei: "Het lichaam is de bron van ons bewustzijn, onlosmakelijk verbonden met de geest ... Alles wordt waargenomen door het lichaam (schaal en zintuigen)." Dat zagen we inderdaad terug in het werk van de tentoonstelling. Interessant was hoe de ruimte die Joel in zijn leven ingenomen heeft zich verhoudt tot de visies van Jacob en Faure. el proces. Ruimte innemen heeft te maken met jezelf....maar wat doet dit met de ander? De gasten hebben verschillende invalshoeken...vanuit het verleden, vanuit de keus om kunstenaar of muzikant te zijn/te blijven maar ook technisch en fysisch. We gaan met elkaar deze invalshoeken verkennen.

Daar waar de Zee het Land kust 10 juli 2022 t/m 2 oktober 2022

Op 10 juli namen wij een deel van de tentoonstelling 'Daar waar de Zee het Land kust' over uit Schijndel. Ter gelegenheid van het veertig jarig bestaan van de 'Kulturele Evenementen Groep' (KEG) hebben ruim vijftig kunstenaars zich laten inspireren door het motto 'daar waar de zee het land kust'. Onder hen, Paula Kouwenhoven, die de tentoonstelling in Schijndel nog wel heeft kunnen meemaken, maar helaas al overleden was op het moment dat de expositie bij ons getoond werd.

Deelnemende kunstenaars

Ageeth Boermans, Tjitske Boersma, Marije Bouman, Marijke Buddendijk, Jan van den Dungen, Frank Eerhart, Henk Eikenaar, Ank van Engelen, Mariette van Erp, Wietske Hellinga, Jan Enno de Jong, Mirjam Konijnenberg, Jeroen Kooijmans, Paula Kouwenhoven, Yola de Lucenet, Genoveef Lukassen, Simon Oud, Jan Radersma, Marieta Reijkerkerk, Susan Reijnders, Jo Santegoeds, Eddy Sikma, Caroline Teesing, Anne Marie van den Thilart, Arno Udo, Ans Verdijk.

Bezoekers

In 2022 zijn de activiteiten van de Stichting Land Art Delft zowel door het overlijden van Paula Kouwenhoven als door de naweeën van de COVID-pandemie beperkt geweest. Het landschapspark met daarin ook het beeldenpark voor mensen met een visuele beperking, de Hortus Oculus, heeft evenwel duizenden bezoekers getrokken. Gezinnen, schoolkinderen, studenten aan de Technische Universiteit, werknemers van een van de kennis georiënteerde bedrijven in het Delftechpark, toeristen en recreanten vonden kwamen om te genieten van de natuur, cultuur en rust.

Bestuur

Op 1 januari 2022 bestond het bestuur van de Stichting Land Art Delft uit
Jacob Fokkema, voorzitter
Max van der Laan, vice-voorzitter
Saskia Bolten, secretaris
Govert van Oort, penningmeester
en Stephan Brandligt, bestuurslid
De directie werd gevoerd door Paula Kouwenhoven.

Op 31 december 2022 bestond het bestuur uit
Jacob Fokkema, voorzitter
Max van der Laan, vice-voorzitter
Saskia Bolten, secretaris
Fred Booman, penningmeester
Tamar Maagdenberg, bestuurslid
Het bestuur werd geadviseerd door Jeroen van Schie.